

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr. 7. ANULU XX.

Sabiu, in 23 Ianuaru (4 Febr.) 1872.

Telegrafulu este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenunțarea se face în Sabiu la expeditorul foiei pe afară la c. r. poște cu bani gaț'a prin scrisori francate, adresate către expeditor. Pretul pnenunțării pentru Sabiu este pe anu 7 fl. v. a. ear pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. iera pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și țeri străine pe anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se plătescu pentru întâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ore cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Program'a

despre ordinea esamenelor publice Sem. I. 1871/2 ținende cu elevii institutului pedagogico-clericalu alu Archidiecesei gr. res. in Transilvania.

Din'a lunei Ian. 1872.

Înainte de amédi.

Dupá amédi.

24. Luni, Pastoral'a cler. an. III.
25. Marti, Moral'a cl. an. II. și Gramatic'a ped. an. I. și II.
26. Mercuri, Istori'a biser. cler. an. I.
27. Joi, Dreptulu canonicu cl. an. II.
28. Vineri, Retoric'a cl. an. III.
29. Sambata, Dogmatic'a cl. an. I.

Computulu ped. an. I. și II.

Introducerea in St'a Script. cl. an. I.
Pedagogi'a cl. an. III. și ped. an. I. și II.
Geografi'a ped. an. I. și II.
Esegetic'a cler. an. II.
Religi'a ped. an. I. Ist. bis. ped. an. II.

Din conferinț'a profesoralu ținuta in Sabiu 18 Decembre 1871.

Directiunea.

Eveneminte politice.

Fiindu ca audimu acum de mai multu tempu de impacările ce se încerca între Croati și Unguri nu va fi neinteresantu a afla ceva și despre alte afaceri de felulu acest'a.

Nu dicemu nimic'a din partene, ci înregistrâmu simplu aceea ce aflâmu in „Patri'a“ nr. 6 an. cur. Ieta ce dice citatulu diurnalu:

„Amu avutu deplina cunoscintia, și inca mai înainte decâtu celelalte jurnale române, despre bunăvointia și aplecarea guvernului spre a încerca o impacare justa și drepta a pretensiunilor noastre nationale; acést'a totu-si o amu retacutu pâna astadi mai multu pentru aceea, căci suntemu espusi totdeun'a clevetitorilor și suspitiunârilor publice, din partea „nationalilor“ nostri, cându vorbimu despre atari prospecte favorabile pentru noi; acum'a inse, cându jurnalele loru proprie aducu la publicitate acést'a scire, și asiâ nu ne potu suspiciună ca publicâmu sciri tendentiôsa și ca prin aceste voimu a seduce pre poporulu român: nu ne mai retiene nimic'a dela discutarea acestei cestiuni.

„Fapt'a adeverata este: ca guvernulu actualu, inca înainte de alu perde pre ministrulu presiedinte contele Andrassy, prin unele persoane de influinț'a și grate fu chiarificatu pre cale privata și confidentiala, ca poporulu român preste totu nu este extremu in pretensiunile sale, nici asiâ neimpacabilu sên inspiementatoriu precum lu-presinta unele jurnale estravagante române și serbe, și ca prin urmare interesele speciale ale romanilor usioru se potu impacă cu interesele statului. Guvernulu atuncea, convingendu-se, ca elementulu mai inteliginte alu poporulu român nu este de acordu cu tendințele panslavistice, nici cu pretensiunile estravagante, ce se manifestăza inca chiaru și astâdi prin jurnalele partidei extreme, și ca cunôsce numai serioșitatea și tonulu moderatiunei in causele nostre publico-politice, — s'a pusu in contielegere de totu privata cu unii barbati sedati ai poporulu nemagiaru pentru de a se informâ mai deapropo despre dorintiele poporulu nemagiaru.

„Constatâmu, ca de-si acestu pour parler confidentialu n'a potutu avé altu scopu decâtu a primî unele informatiuni private dela acele persoane, totusi pre cându contele Lónyay in loculu lui Andrassy a devenitu ministru-presiedinte alu Ungariei: caus'a impacatiunei a ajunsu la acelu stadiu, câtu ministrulu presiedinte s'a și declaratu, firesce fără vre-o promisiune din partea guvernului, ca densulu aru fi aplecatu a tractâ cu barbati nationaliloru fără diferinț'a de partida, indata ce acesti'a voru dovedi atâtu in portarea câtu și in pretensiunea loru unu tonu moderatu. Contele Lónyay, de siguru in contielegere cu colegii sei ministri, a și substernutu clubulu deputatoru deakisti liniamentele principale ale impacatiunei cu nationalitățile. Asiâ d. e. a intonat, ca in comitate aru fi gaț'a a face concessiuni considerabile nemagiariloru, precum și la ju-

detiele de prim'a instantia in privinț'a usuârei limbelor nemagiare; pre terenulu bisericescu: congresu și autonomi'a pentru credinciosii biserice gr. cat.; pre terenulu instructiunei publice: gimnasia, scôle reale cu limb'a de propunere a poporulu respectivu pre spesele statului; paritatea limbii române cu cea magiara la universitatea ce se zidesce in Clusiu; cu unu cuventu, dlu Lónyay in clubulu deakistiloru s'a declaratu a fi gaț'a sa implinesca tôte pretensiunile nostre juste și clubulu deakistiloru a consentitu intru tôte cu propunerea ministrulu presiedinte, ponendu numai unic'a conditiune, ca cu ocaziunea convorbiriloru și sfaturiloru chiaru și private intregitatea patriei nu pôte fi nici atinsa.

„Dupá aceste antecedente apoi ministrulu presiedinte a atinsu cestiunea impacatiunei și inaintea unoru deputati nationali, firesce numai prin trecatu și in discursu privatu, și ei prima vista s'au arelatu aplecati și din alu loru punctu de vedere a acceptâ ide'a de impacatiune.

„Caus'a de impacatiune se afla dara pâna acum in primulu stadiu alu convorbiriloru private, mâne — poimâne ea pôte pasi in alu doilea stadiu de conferinț'e, și in urma in alu treilea stadiu de propositiune ministeriala inaintea corpulu legislativu.“

Atacerea Croatiei este inca totu la ordinea dilei. Partia nationale, cetimu, si'a și tramisu mai multi reprezentanti la Pest'a. „P. L.“ asigura ca atacerea se afla in stadiulu, încâtu deciderea nu mai este departe, pentruca din ambe partile este lucru meditat și desbatutu de ajunsu. Contele Lónyay și a formatu programulu. In vre-o câteva dile va puté sci deca partid'a nationale croata lu primesce sên nu-lu primesce. In casulu primu nationalii cu unionistii se voru invoi, prelunga intrevinerea ministrulu presiedinte, la statorirea candidatoru in cercurile electorali.

Unu telegramu din capitala Croatiei anuncia, ca cu inceputulu lui Fauru se voru face transferâri da comiti supremi și pre lâng'a acestea și suspienderi din posturi.

Alta scire despre atacerea croata spune, ca conducetorii opusetiunei au incunoscintiatu pre contele Lonyay ca suntu gaț'a la o intelegere, tôte puniatiunile inse nu le potu primî.

Unu congresu de slavi, se scriea in mai multe diurnale, ca se va adunâ in Belgradu (Serbi'a) „Pesti Naplo“ dice ca scirea acést'a e o scornitura fără de nici o insemnatate politica.

Din Galiti'a sosescu sciri despre crescerea continua a opusetiunei din partea rutenilor. „Slovo“ foia rutena cere introducerea alegeriloru directe pentru senatulu imperiale și in Galiti'a, eventualmente alegerea deputatoru senatulu imperiale dupa curie nationale. Mai departe dorește unu comitetu provincialu constatatoriu din membri poloni și ruteni,

iera deca renunit'a resolutiune a dietei galitiane se va primî de senatulu imperiale, rutenii pretindu o separare totale a țerei in partea polona și rutena.

Diet'a Ungariei.

In siedinț'a din 24 Ianuaru a casei magnatoru se cetesce raportulu comisiunei judiciari despre legea colonistiloru. Proiectulu acest'a de lege se primesce in desbaterea generale, de asemenea și in cea speciale dela § 1—4.

Notariulu casei deputatoru A. Parcevic pre-sinta proiectulu de lege despre recrotare și imulțirea batalionelor de honvedu.

§§. ceialti din legea colonistiloru se primescu prelunga modificatiunile comisiunei judiciari.

In siedinț'a din 24 Ianuaru a casei deputatoru se cetesce și aprobéza protocolulu.

La ordinea dilei stan mai multi titali de bugetu remasi flotanti. Dupá resolvirea respective votarea acestor'a și dupa cetirea propuneri ministru-presiedintelui privitoare la esmiterea unei comisiuni in afacerea noului edificiu pentru parlamentu, se incheia siedinț'a.

In 25 Ianuaru ținê cas'a deputatoru de asemenea o siedinț'a scurta; in aceea siedinț'a ascerne comitetulu financiaru raportulu seu despre cererile de creditu suplementariu ale ministrulu de finantie și de interne. Dupá resolvirea celoru-va afaceri de interesu secundariu, se incheia siedinț'a.

(Continuarea actuselor la articolulu dlui Dr. Borci'a: *)

Protocolulu

comitetulu ad hoc pentru primirea pareriloru inteligintiei române despre conduit'a politica a natiunei române.

In 30 Octobree 1871.

Continuându-se a 3-a siedinț'a, astadi au fostu de fatu dlu presiedinte Etia Macelariu, Ioanu Hanni'a, Ioanu Russu, Dr. Ioanu Nemesiu, Dr. Ioanu Borci'a, cá notariu, Visariunu Romanu, lipsindu Dr. Demetriu Racucia in tôte trei siedințe a comitetulu.

Dlu presiedinte alaturu sub A) conspectulu acoloru domni, câtra cari s'au tramisu litere intrebatoré, in nr. 120.

Dr. Ioanu Borci'a asterne sub B) unu estrasu din epistolele primite in nr. 17.; iera dlu presiedinte pune la cetire inca . . . epistole alaturate sub C) primite și aflate mai târdiu.

Epistolele cu nr. 17 se alaturu sub D).

Comitetulu porcede la desbatere, ca ce are elu de a face dupa primirea epistoleloru?

Provocatu fiindu notariulu Dr. Borci'a, cá referinte 'și asterne parerea sea in scrisu adeca aici sub E) și declarâ a o sustinere sub tôte imprejurările, fiindu ea basata pre responsurile amintite, și care pre scurtu suna: ca comitetulu ad hoc, terminându-si lucrările sele, sa predea prelinsele acte și sa concreda tota cauza comitetulu permanentu alu congreselor nationali din 1861 și 1863.

In contr'a acestei, face dlu protopopu Ioanu Hanni'a propunere adi cá si eri, ca sa se starniesca pre lâng'a reactivarea comitetulu alesu din conferinț'a dela Mercurea, și conducerei acelu sa se concreda caus'a nationala, și sa se efectueze reactivarea lui.

Ioanu Russu propune, ca de-si eri spriginise propunerea Drului Borci'a, astadi dupa ce s'au informatu mai deapropo din actele conferinței dela

Mercurea, e de parere: că comitetul să facă un raport despre parerile primite, prin jurnalul și să concredea cauză a nației întregi. Dr. Nemesiu propune a se sistă totă espressionea comitetului pe unu tempu, că să vedem ce se va mai întâmplă.

Dlu Romanu este astăzi, că și eri, pentru propunerea dlui Ioanu Hanni'a, din mai multe motive basate pe actele conferinției dela Mercurea, adăugându, ca prea puțin are pareri respective răspunsuri, au sosit dela înțeleginții întrebati pe a cărora basa comitetul nu-si pôte dá o parere.

Dlu dr. Nemesiu afirmandu, ca densu au propus numai ad formatia, ier deca se lasă desbaterea în merit, apoi dice ca preferăza comitetul permanentu, înaintea celui alu conferinției dela Mercurea.

Presedintele pune la votisare propunerile de susu:

1) a dlui Nemesiu pentru amanare
... cade respinsa de cătra toti ceilalti membrii.

2) acea propunere rezultându din propunerile și parerile mai multoru, mai a tuturor membrilor; ca adeva comitetul ad hoc, cu această siediția să și încheie lucrările sale se primesce unanimu, Dr. Nemesiu se abține dela votu.

3) Propunerea de susu a dlui Borcea
... cade: Hanni'a, Romanu și si Russu în contra; Dr. Nemesiu se abține dela votu.

4) Propunerea dlui Hanni'a carele adăuga, ca opiniunile date înca nu se potu privi de opiniunea generală cade: Hanni'a și Romanu pentru ea, Borcea și Russu în contra, Nemesiu se abține dela votu; presedintele diriméza pentru această propunere.

5) Propunerea dlui Ioanu Russu, încatu atinge darea unui raportu, despre rezultatul parerilor respective a primitelor epistole în jurnale se primesce dela toti membrii comitetului.

Cu acestea se încheie siediția comitetului ad hoc, ne mai făcându-se alte propuneri și nefăcându-se vre-unu mai departe conclusu.

Comitetul ad hoc, terminandu-si misiunea sa, cu primirea acelor răspunsuri, ce au sosit până la diu'a prefapta de elu, se coneréda conducerea cauzelor politice nationale, de aci încolo comitetului permanentu alu cogresului nationalu, alesu și constituitu în 1861 și 1863 predându tôte actele sale și răspunsurile primite presidentului aceluia, ce este înca în viațacu aceea rugare din partea sa:

Ca acelu presedinte din preuna cu membrii comitetului permanentu, și cu alti barbati inteligenti, să se consulte despre starea lucrurilor și să ventileze întrebarea: ce este de facutu? — Iera comitetul ad hoc sa-si exprime opiniunea sa, ne-prejudicătoare intracolo:

Ca aru fi consultu, că comitetul permanentu, deca crede, ca nu s'aru poté esoperá conchiemarea congrusul nationalu, senu nu aru fi această acomodatu imprigiuratoru de fatia, sa conchiemă presedintele seu, în conțelegere și cu Metropolitul gr. cath. cătu de curendu pe toti barbati nationali, fosti deputati alesi de poporu și regalisti denumiti de Maiestate în dietele din Sibiu 1863 și Clusiu 1865, și după bun'a loru socotintia și pre alti alesi și frontasi barbati români, la o consultare serioasă a fratiasca și amicabila, despre tientița politica a românilor la locul, celu va defige comitetul.

Prin acestea comitetul ad hoc rămâne în modestele margini ale misiunii sale, și nusi aróga o activitate necompetentă; elu recunósce consecuter organele statorite de nație și altele aceloră resp. ale congreselor nationali; elu împreuna mai tôte pasesile, exprimate în răspunsuri, cari tôte (afara de unulu) și exprima necesitatea unei conțelegeri și resp adunari a înțeleginției, pe o cale, corresponditoare actelor și concludelor congreselor nationali, pe cari trebuie a se pune totu pondulu; elu se pune pe calea legalității în privința conchiemării unui congresu, ier afara de ast'a mijlocesce, că în adevera acei barbati ai nației să formeze opinioni datătoare de mesura, cari sunt în deosebi chiamati la această, și cari și mai înainte au posesu increderea poporului și a regimului și monarcului.

Acelea pareri cari provóca pe acestu comitetu a conchiemă conferinție și congrese, nu se potu primi, de órece atunci acestu comitetu ad hoc, nu numai aru trece departe preste marginile sale și si aru aróga o autoritate ne competentă, la cari unele pucine pareri nolu poté eventá, dar s'aru nasce o neconsciința ba chiar o confusiune între atâtea comitete nationale.

Prin urmare preatinsele pareri, respective pective răspunsuri, suntu a se reduce numai acolo, ca cunoscú necesitatea unei consultări.

Tótc celelalte pareri cunoscătoare de asemenea necesitate se reducu la actele și resp. congreselor nationali dela 1848, 1861 și 1863 și prin urmare recunoscú competența comitetului permanentu alu congresului nationalu, de a descută și a face unu modu de procedere în cauzele politice nationale.

Credindu ca cestiunea această e de ajunsu desbatutu în diurnalulu nostru încatu ea e matura pentru de asi formulá publiculu o opinie asupra, noi din partege o decharamu de închisa pe acestu terenu.

remâne unitatea Bisericii orientale! ?; altmintrenea este periculo, ca fia care biserica orientale nationale sa aiba unu dreptu canonicu deosebitu.

Parerile descoperite din darta D. profesori dela Universitate nu me surprinsera de locu, căci le cunoscému deja din prelegerile și opurile sale edate. *)

Acepa, ce replicá-i atunci verbalu laudatului profesorului, servéscă și D. Mandrea de unu răspunsu: Pentru biserica greco-orientale au fostu și suntu de obligatóre numai acelea doctrine și legi, ce au emanatu din legislatiá bisericescă. Ori-ce amestecu și octoare de legi din partea imperatorilor s'a respinsu în tôte tempurile de cătra toti barbati însemnati bisericesci. Legile bisericesci emanate din partea imperatorilor s'au primitu ele din partea bisericeii nu cá atari, ci numai de pa ce s'au primitu și s'au enunțiatu solemnele de ale sale de anumite sínóde, senu fiindu ele și altmintrenea eflusulu canónelor bisericesci de já aduse. Statulu în biserica n'a fostu nici odata legislatoru, ci numai esecutoru. Avemu atâtea exemple după care biserica a recursu la statu:

*) În „Dreptulu matrimonialu“ de Prof. D. Ios. Zhismanu pag. 26 în traducere se poté ceti următoarele:

1) Canónele au aceeași putere de lege, cá și legile civile; În casuri de colisiune decidu cele dintâi.

2) Legile politice n'au valóre, deca, contradicu canónelor;

3) Unde nu stabilescú nimicú isvórele canonice, acolo au valóre decisiunile dreptului bizantin încatu suntu compatibile cu principiile bisericeii orientale.

Publicatiune

prin carea se aduce la cunoscinti'a onoratului publicu urmatoriulu

Estrasu:

alu socotelorului anului civilu 1871 despre cele patru fonduri, carele s'a testatu de repansatulu domnu Ioanu Iug'a de Báci din Brasiovu spre scopuri filantropice și scolastice.

Som'a totala a acelor fonduri este 25,200 fl. v. a. asiediatu primo loco în pretiulu casei, carea s'a cumperatu în piat'a Brasiovului sub nr. 82.

Dupa estrasulu socotelorului din anulu 1870, a fostu remasu din venitulu prediselceru fonduri cu finea lui Decembre a acelu an unu restu în bani: 3229 fl. 68 ½ xr.

la carele s'a adaogatu interesulu acelor fonduri pre anulu 1871 cu 1260 fl.

și competența intereselor la formandulu alu 2-lea fondu de 6300 fl. alu legatului IV. — pre an. 1871 cu 315 fl.

apoi interesu a 5% totu pre anulu 1871 la sum'a de 2529 fl 10 xr. carea s'a adunatu până ultim'a Decembre 1870 la formandulu alu 2-lea fondu dela atinsulu legatu cu 126 fl. 45 xr.

Sum'a de primire în an. 1871 4931 fl. 13 ½ xr.

din carea s'au datu:

1. La destinațiunea Legatului I.	105 fl.
2. „ „ „ II.	289 fl.
3. „ „ „ III.	670 fl.
4. „ „ „ IV.	715 fl.
cu totulu:	1329 fl.

Dupa detragerea dării dela primire remane unu restu de: 3602 fl. 13 ½ xr. carele se ține:

a) de fondulu Legatului II cu 631 fl. 58 ½ xr.
b) de formandulu alu 2-lea fondu alu Legatului IV cu 2970 fl. 55 xr.

cu totulu: 3602 fl. 13 ½ xr.

Brasiovu, 31 Decembre 1871.

Comitetulu administrativu alu fonduriloru iuganiane.

O profetia.

Cetindu în gazete miscarea imensă ce se produce în Russi'a pre terenulu militar, mi aduea a-

totdeun'a inse numai de ai dá mana de ajutoriu în esecuti'a canónelor, nici odata inse de a primi legi dela statu: deci ordinațiunile imperatoci au pentru biserica orientale numai pretiulu unui materialu istoricu, asiadara cá unu studiu auxiliaru la dreptulu canonicu senu celu multu, după cum Autorele Compendiului canonicu le lasa unu locu mai eminentu — de adminicul. Iera încatu pentru bisericile patriarcale și în specie, pentru decisiunile scaunului patriarcale din Constantinopole amu reflectatu cu incesi cuvintele Autorului, despre alu cărui opu erá vorb'a, care se cetescu pre pag. XVII a prefatiei în următoarele.

„Eu afara de aceste isvóra și adminicul de dreptulu canonicu alu Bisericeii nostre, care eu recunoscú de datatóre de mesura pentru biserica nostra de a tóta lumea, fia ea în ori care parte a lumii — n'amu întrebuintiatu alte isvóra ori opuri dara nici lucrările particulari ale scaunelor patriarhali, căci eu asiá sum convinsu, ca deca și aste opuri ori lucrări particulari ale scaunelor patriarhali suntu consone cu sânt'a scriptura, cu canónele sínodali, și cu opurile, de care m'amu folositu eu, atunci aru fi fostu de prisosu, cá sa me provocu și la ele, cá la nisce adminiculi ai dreptului canonicu, de óre-ce nu cuprindú nimicú prototipu ci numai decopieri și lucruri administrative; iera deca alte opuri ori lucruri ale scaunelor patriarhali nu suntu consone, cu sânt'a scriptura și cu canónele sínodali, atunci eu n'asiu fi potutu se me provocu la ele, căci suntu fără valóre și fără putere de dreptu și pentru aceea fiacare dintre noi

FOISIÓRA.

Enchiridionu.

adeca

„Carte manuale de canóne“

ale unei sante sobornicesci și apostolicesci bisericeii cu comentare de Mitropolitulu Andreiu Baronu de Siagun'a (Sibiu, tipografi'a archidiecezana, 1871.)

(urmare din nr. 4.)

Indata ce a esitu opulu: „Compendiu de dreptulu canonicu“ de Mitropolitulu Siagun'a, aflandu-me în Vien'a, avui ocasiunea de a audí parerea, ce și o dedú asup'ra acestui opu unu profesorulu dela universitatea vienesa, carele s'a ocupatu multu cu dreptulu bisericeii orientale și a și scriesu multu în specialitatea această. — După-ce recunoscú pre dupliu meritulu literariu alu acestui opu, făcú la elu totu aceea observare critica, pre carea d. N. Mandrea o face în „Convorbirile Literarie“; ca adeca aru fi trebuitu Autorulu să primése între fontánele dreptului canonicu alu bisericeii greco-orientale și ordinațiunile civili ale imperatorilor bisantini, ba se ducea și mai departe sustienendu, ca între acelea aru trebú sa se numere și pracs'a patriarhilor și a Bisericeii din Constantinopole până în diu'a de astăzi, și ca aceea biserica patriarcale aru trebú sa servése de cinosura canonica pentru tôte celelalte Bisericeii nationale greco-orientale, căci altmintrenea unde aru

